

Helsingin kaupunki
Opetusvirasto

Perusopetuksen lisäopetuksen opetussuunnitelma

Opetuslautakunnan suomenkielinen jaosto 4.11.2014

Sisällys

1	Lisäopetuksen järjestämisen lähtökohdat.....	3
1.1	Oppilaaksiotto	3
2	Lisäopetuksen tavoitteet.....	4
2.1	Yleiset tavoitteet.....	4
2.2	Stadin ammattiopiston erityiset tavoitteet.....	4
3	Lisäopetuksen opetusjärjestelyt Stadin ammattiopistossa	4
3.1	Oppiaineet.....	5
3.2	Opintojen toteuttaminen	5
3.3	Työelämään tutustuminen sekä koulutuskokeilut ja tutustumiset ammattillisissa oppilaitoksissa.....	6
3.4	Opinnot ammatillisista perustutkinnoista	7
4	Oppilashuollon järjestäminen	7
5	Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö	7
6	Opiskelijan arviointi	8
7	Todistusmerkinnät.....	8
8	Oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt.....	9

1 Lisäopetuksen järjestämisen lähtökohdat

Lisäopetukseen voidaan ottaa opiskelijaksi nuori, joka on saanut perusopetuksen päättötodistuksen samana tai edellisenä vuonna. Opiskelijalle annetaan lisäopetuksessa opetusta ja ohjausta vähintään 1 100 tuntia.

Lisäopetusta varten ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa eikä oppimäärää. Lisäopetuksen opetussuunnitelmaan voi kuulua perusopetuksen oppimäärään kuuluvia kaikille yhteisiä oppiaineita, perusopetuksen valinnaisia aineita, ammattiin valmentavia opintoja sekä työelämään tutustumista. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus korottaa perusopetuksen oppimäärään kuuluvien yhteisten aineiden arvosanoja ja koulun opetustarjonnan mukaan myös valinnaisten aineiden arvosanoja.

Lisäopetusta voidaan järjestää muun perusopetuksen yhteydessä, erillisessä lisäopetusryhmässä ja muissa oppilaitoksissa sekä työelämässä, järjestöissä ja yhteisöissä tapahtuvana ohjattuna opiskeluna. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus tutustua eri ammatteihin ja työelämään.

1.1 Oppilaaksiotto

Lisäopetukseen voi hakeutua helsinkiläinen nuori, joka on saanut peruskoulun päättötodistuksen samana tai edellisenä vuonna. Haku tapahtuu valtakunnallisen Opintopolku.fi –palvelun kautta.

Helsingin kaupungin tarjoamaa lisäopetusta järjestetään opetuslautakunnan suomenkielisen jaoston vuosittaisen päätöksen mukaan tietyissä peruskouluissa ja Stadin ammattiopistossa.

Lisäopetuksen ryhmien oppilaaksiottoalueena on koko kaupunki. Ryhmiin sijoittelu tehdään keskitetysti opetusvirastossa. Päätöksen oppilaaksiotosta tekee rehtori.

Hakijoiden sijoitteluun eri toimipaikkoihin vaikuttavat seuraavat seikat: opinto-ohjaajan lausunto, hakijan hakutoive toimipaikasta ja painotuksesta sekä opiskelijan opinto-ohjelmaan kuuluva A-kieli. Tarvittaessa käytetään arvontaa.

2 Lisäopetuksen tavoitteet

2.1 Yleiset tavoitteet

Lisäopetuksen tavoitteena on tukea opiskelijan kasvua ja kehitystä sekä ehkäistä syrjäytymistä. Opiskelijalla on lisäopetusvuoden jälkeen suunnitelma jatko-opinnoista sekä valmiudet aloittaa ne.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- oppii itsenäisyyttä ja vastuullisuutta
- kehittää itsetuntemustaan
- oppii yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja
- kehittää opiskelutaitojaan
- kehittää valmiuksia tehdä päätöksiä sekä suunnitella jatko-opintojaan, uraansa ja tulevaisuuttaan
- oppii arvioimaan omaa toimintaansa ja toteuttamaan suunnitelmiaan muuttuvissa olosuhteissa
- parantaa jatko-opintoihin pääsyn edellytyksiään sekä opinnoissa tarvittavaa tieto- ja taitopohjaa
- oppii hankkimaan opinnoissa, yhteiskunnassa ja muussa elämässä tarvittavia tietoja käyttäen hyväksi myös tieto- ja viestintäteknologiaa
- oppii kehittämään taitojaan selvitä erilaisissa elämäntilanteissa.

2.2 Stadin ammattiopiston erityiset tavoitteet

Lisäopetus tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden positiivisiin oppimiskokemuksiin, itsetuntemuksen kehittämiseen ja akateemisten perustaitojen harjaannuttamiseen. Tavoitteena on tukea opiskelijan henkilökohtaista kasvua, kohentaa jatkokoulutukseen pääsyn edellytyksiä ja laajentaa jatkokoulutusvaihtoehtojen tuntemusta. Niin ikään tavoitteena on vahvistaa opiskelijan kulttuurista identiteettiä ja kotiseututuntemusta. Ryhmien toiminta osana Stadin ammattiopistoa mahdollistaa uudenlaisen oppimisympäristön ja toisen asteen opintojen käytäntöjen kokemisen oppilaitoksen arjessa. Oppimaan oppimisen taidot muodostavat keskeisen rungon kaikelle opiskelulle.

3 Lisäopetuksen opetusjärjestelyt Stadin ammattiopistossa

Opinnot järjestetään Stadin ammattiopiston jaksojärjestelmän mukaisesti. Kurssien sisältöjä ja toteuttamistapoja suunnitellaan opintokokonaisuuksien alussa yhdessä

opiskelijoiden kanssa. Tietyt kurssit on käytännön syistä jaettu useamman jakson ajalle. Suunnittelu on osa oppimisprosessia.

Hallinnollisesti lisäopetuksen ryhmistä vastaa Stadin ammattiopiston koulutuspäällikkö.

3.1 Oppiaineet

Opiskelijalle annetaan lisäopetuksessa opetusta ja ohjausta 1100 tuntia lukuvuodessa. Kaikilla opiskelijoilla on yhteisinä seuraavat oppiaineet:

Äidinkieli ja kirjallisuus	3
Matematiikka	3-4
Englanti A-kielenä	3
Toinen kotimainen kieli	1
Yhteiskuntaoppi	2
Historia	2
Uskonto ja elämäkatsomustieto	1
Fysiikka	1
Kemia	1
Maantiede	1
Biologia	1-2
Terveystieto	1
Opinto-ohjaus	1-2
Liikunta	2
Työelämään tutustuminen	6

3.2 Opintojen toteuttaminen

Oppiainesisällöt valikoidaan valtakunnallisen opetussuunnitelman aineosiosta siten, että ne tukevat opiskelua toisella asteella, erityisesti ammatillisissa opinnoissa.

Opiskelu on luokkamuotoista ja ryhmänohjaajat (aineenopettaja) vastaavat useimpien aineiden opetuksesta. Tuttu opettaja mahdollistaa opintojen joustavan räätälöinnin, oppilaan tukemisen opinnoissaan, täsmäohjauksen sekä tiiviin ja luottamuksellisen yhteistyön huoltajien kanssa. Kieltenopetuksesta vastaavat aineenopettajat. Opintojen suunnittelussa ja yhteishaussa on tukena opinto-ohjaaja.

Lukuvuoden alussa käydään jokaisen opiskelijan kanssa perusteellisesti läpi lisäopetusvuoden yleistavoitteet. Lisäopetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi opiskelija laatii ryhmänohjaajan ja tarvittaessa opinto-ohjaajan kanssa henkilökohtaisen suunnitelman opintoihinsa. Suunnitelmaa seurataan ja tarkennetaan opintojen edetessä. Mikäli opiskelijalla on peruskoulussa ollut HOJKS, otetaan se huomioon henkilökohtaista opintojen suunnittelua tehtäessä. Tarvittaessa huoltajat ja muut yhteistyötahot pyydetään mukaan keskusteluihin.

Oppimista koskevat tavoitteet ovat keskeinen osa opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa. Tavoitteena voi olla paitsi korottaa päättötodistuksen arvosanoja myös parantaa opiskelutaitoja tai kehittää arjen hallinnan taitoja. Koulun arkipäivän käytännöt tukevat opiskelijan arjen hallintaa. Säännöllinen koulunkäynti ja ajankäytön harjoittelu, vastuu omien tavoitteiden toteuttamisesta ja sopimuksista kiinni pitäminen vahvistavat nuoren itsetuntemusta.

Työelämään tutustuminen suoritetaan työpaikoilla. TET-paikan hankkiminen nähdään osana opiskelijan kasvuprosessia. TET-opintoihin laskettavat vuosiviikkotunnit pitävät sisällään lukuisia tutustumisia ammatillisten oppilaitosten koulutuslinjoihin sekä koulutuskokeiluja. Ryhmänohjaajien toimenkuvaan kuuluu TET-paikoilla käyminen, opiskelijoiden työharjoittelun edistymisen seuraaminen ja koulutuskokeilupaiikkojen organisointi.

3.3 Työelämään tutustuminen sekä koulutuskokeilut ja tutustumiset ammatillisissa oppilaitoksissa

Lisäopetuksen opinto-ohjelma koostuu tuntijaon mukaisista aineopinnoista, työelämään tutustumisesta ja sopimuksen mukaan opiskelijan säännöllisestä harrastustoiminnasta. Työelämään tutustumisjakso on hajautettu koko vuodelle. Opiskelijat ovat harjoittelussa pääasiassa yhden päivän viikossa. Opiskelija hankkii itse työharjoittelupaikkansa (2 - 3 paikkaa lukuvuoden aikana). Ryhmänohjaaja avustaa paikan hankinnassa tarvittaessa. Työharjoittelun tarkoituksena on motivoida opiskelua työelämän kautta ja tutustua työelämän opiskelulle asettamiin vaatimuksiin.

Lisäopetuksen koulutuskokeiluja ammatillisiin oppilaitoksiin toteutetaan samankaltaisella perusajatuksella kuin työelämään tutustumista. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia kokeilla opiskelua ammatillisella puolella muutaman päivän jaksoissa. Lisäopetuksen ryhmien toimiminen Stadin ammattiopistossa mahdollistaa koulutuskokeiluiden aktiivisen ja joustavan toteuttamisen pitkin vuotta.

Opintovierailut toteutetaan ryhminä. Opintovierailuita tehdään sekä ammatillisiin oppilaitoksiin että yhteiskunnallisesti ja kulttuurillisesti keskeisiin kohteisiin. Vierailut ammatillisiin oppilaitoksiin suunnitellaan opiskelijoiden tulevaisuudensuunnitelmien pohjalta, mutta myös pyrkien laajentamaan oppilaiden käsitystä ammattialojen kirjosta. Muut opintovierailut lisäävät oppilaiden tietämystä kotiseudustaan ja sen toimijoista. Pyrkimyksenä on tutustuttaa opiskelijat pääkaupunkiseudun tarjoamiin mahdollisuuksiin itsensä toteuttamiseen ja vapaa-ajan viettoon. Niin ikään vierailuilla pyritään lisäämään opiskelijoiden ymmärtämystä yhteiskunnallisten rakenteiden ja toimintojen suhteen.

3.4 Opinnot ammatillisista perustutkinnoista

Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuutta suorittaa lisäopetusvuoden aikana erilaisia ammatillisiin opintoihin sisältyviä lyhyitä kokonaisuuksia. Tällaisia opintoja ovat esimerkiksi hygieniapassin, Ensiapu1 tai työturvallisuuskortin suorittaminen.

Ammatillisiin opintoihin sisältyvät opinnot suunnitellaan ja toteutetaan opiskelijoiden henkilökohtaisten suunnitelmien mukaan, joko oman ryhmän kanssa tai osallistumalla kokonaisuuden opetukseen ammatillisen perustutkintoryhmän mukana.

4 Oppilashuollon järjestäminen

Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) astui voimaan 1.8.2014. Lisäopetuksen opiskelijat ovat oikeutettuja Stadin ammattiopiston opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluihin sekä terveydenhoitajan palveluihin. Tarvittaessa nuorta ohjataan käyttämään oman asuinalueensa sosiaali- ja terveystalouksia ja erityisesti nuorille tarkoitettuja palveluja.

5 Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lisäopetuksen ryhmässä opiskeleva nuori tarvitsee edelleen huoltajien tukea ja kannustusta opiskelussa. Tätä auttaakseen ryhmänohjaajat ylläpitävät kodin ja koulun välistä yhteystyötä. He raportoivat poissaoloista säännöllisesti ja informoivat koteja opintojen sujumisesta. Opintojen edistymistä todennetaan väliarvioinnein. Yhteiset vanhempainillat järjestetään syksyllä opintojen alkaessa ja keväällä yhteishaun tiimoilta.

6 Opiskelijan arviointi

Arvioinnin tavoitteena on parantaa ja todentaa opiskelijan kuvaa itsestään oppijana ja siten kehittää oppimisvalmiuksia. Lisäopetuksen arviointi ohjaa ja kannustaa opiskelijaa opiskelussa ja palvelee hänen jatko-opintoihin hakeutumistaan.

Nuorta ohjataan ja kannustetaan asettamaan tavoitteita työskentelylleen, oppimiselle ja yhdessä toimimiselle sekä arvioimaan oppimis- ja työskentelytaitojaan.

Perusopetuksen oppimäärään kuuluvissa yhteisissä oppiaineissa arviointi perustuu Opetushallituksen perusopetusta varten määrittelemiін päättöarvioinnin kriteereihin ja niiden soveltamista koskeviin ohjeisiin, ja siinä käytetään perusopetusasetuksen 10. §:n 3. momentin mukaista numeroasteikkoa.

Opiskelija voi osoittaa osaamisensa monipuolisesti erilaisin näytöin. Yksilöllisen oppimäärän mukaan perusopetuksen yhteisiä aineita opiskelevan arviointi perustuu opiskelijan opinto-ohjelmassa asetettuihin tavoitteisiin, ja siinä voidaan käyttää myös sanallista arviota.

Muissa opiskelijan opinto-ohjelmaan kuuluvissa opinnoissa arviointi perustuu opiskelijan opinto-ohjelmassa asetettuihin tavoitteisiin, ja arvioinnissa voidaan käyttää numeroarvostelua tai sanallista arviota.

Perusopetuksen valinnaisten oppiaineiden arvioinnissa noudatetaan, mitä näiden aineiden arvioinnista on perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa päättöarviointia koskien päätetty.

Stadin ammattiopiston järjestämän lisäopetuksen arviointi perustuu seuraaviin dokumentteihin:

- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet, Opetushallitus 2004
- Helsingin kaupunki, kuntakohtaisen lisäopetuksen ohjeistus 2004
- Eurooppalaisen viitekehyksen kielitaidon tasojen kuvausasteikko 2004
- Perusopetuksen päättöarvioinnin tiedote, Opetushallitus 2007

7 Todistusmerkinnät

Lisäopetuksessa käytettävät todistukset ovat:

- välitodistus tai jaksotodistus
- todistus lisäopetuksen suorittamisesta ja
- todistus lisäopetuksessa suoritetuista opinnoista.

Kaikkiin todistuksiin merkitään todistuksen nimi, opiskelijan nimi ja henkilötunnus, opetuksen järjestäjän ja koulun nimi, lukuvuosi ja todistuksen antamispäivämäärä

sekä maininta, että todistus on Opetushallituksen 16.1.2004 hyväksymien perusteiden mukainen todistus.

Jos opiskelija on lisäopetuksessa opiskellut perusopetuksen yhteisiä oppiaineita yksilöllisen oppimäärän mukaisesti, opiskelijan saama sanallinen arvio tai numeroarvosana varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoihin tulee maininta, että opiskelija on opiskellut yksilöllisen oppimäärän mukaisesti.

Arviota opiskelijan käyttäytymisestä ei merkitä todistuksiin.

Mikäli osa opinnoista on tapahtunut muussa oppilaitoksessa, työpaikalla tai työpaikkaan rinnastettavassa muussa paikassa, siitä tehdään merkintä todistuksiin. Opiskelijalle annetaan tarvittaessa jatko-opintoihin pyrkimistä varten välitodistus.

8 Oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Suomi äidinkielenä

Äidinkieli on ihmisen ajattelun, tunteiden ilmaisun ja keskinäisen vuorovaikutuksen väline. Se antaa pohjan kaikelle opiskelulle.

Tavoitteet:

- Äidinkielen opetuksen avulla parannetaan peruskoulussa jo saavutettuja perustietoja ja -taitoja.
- Opiskelija kykenee osallistumaan aktiivisesti erilaisiin viestintätilanteisiin ja osaa arvioida ympäristöä kriittisesti.
- Opiskelijasta kasvaa kirjallisuutta tunteva ja sitä itsenäisestikin harrastava yksilö.

Keskeiset sisällöt:

- Kerrataan kirjallisuuden keskeisimmät käsitteet ja tutustutaan tärkeimpiin merkkiteoksiin.
- Harjoitellaan tekstien tulkintaa.
- Opiskelijaa kannustetaan aktiivisen lukuharrastuksen pariin.
- Laaditaan erilaisia kirjoitelmia, esim. mielikuvitukseen pohjautuvia tekstejä, aineistopohjaisia aineita, mielipidekirjoituksia, arvosteluja.
- Suullista ilmaisuvalmiutta ja –rohkeutta kasvatetaan erilaisin ilmaisuharjoituksin.

- Kielitietoutta kohennetaan kertaamalla keskeisimmät asiat ja kielenhuoltoa harrastetaan palauttamalla mieliin tärkeimmät oikeinkirjoitusohjeet.

Esimerkkejä:

Kertomusten keskellä

- tekstin suunnittelu: kirjoitelman jaksotus ja muokkaus
- kertomuksen ainekset (kertoja, juoni, henkilökuvaus, miljö, aihe, teema)
- kirjoitetaan tarinoita
- kielenhuoltoa (alkukirjain, yhdyssanat, suora ja epäsuora esitys, välimerkit)
- lähteiden käyttö omissa teksteissä (kirjasto, internet, haastattelut)
- tutustutaan nuortenkirjallisuuteen ja novelleihin

Käytännön kielitaitoa

- asioimiskirjoittamista (referaatit, raportit, hakemukset)
- arvostelun laatiminen
- puhetilanteita (työpaikkahaastattelu, puhe, kokoukset)
- aineistopohjainen aine
- tekstinymmärtämisen harjoittelua
- oman suullisen ilmaisun harjoittelua, mm. esitelmä

Suomi toisena kielenä

Lisäopetuksen suomi toisena kielenä -opetuksen tavoitteena on vahvistaa ja parantaa monipuolista kielen käyttötaitoa sekä jatko-opinnoissa tarvittavaa kielitaitoa. Tavoitteena on opiskelijan motivoituminen sekä vastuullisuuden ja itsenäisyyden lisääntyminen opiskelussa. Opetuksen sisällöt liittyvät nuoren elämään ja hänelle ajankohtaisiin asioihin.

Suomi toisena kielenä -opetuksessa toteutuvat erityisesti seuraavat aihekokonaisuudet:

- Ihmisenä kasvaminen
- Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys
- Viestintä ja mediataito
- Osallistuva kansalaisuus

Suomen kielen opettaja tekee yhteistyötä muiden aineenopettajien kanssa, ja opiskeltavia aiheita voidaan käsitellä eri oppiaineiden tunneilla. Suomen tunneilla käsitellään tarvittavaa sanastoa ja käsitteistöä. Tavoitteena on tukea opiskelijan koko koulunkäyntiä ja menestymistä eri oppiaineissa.

ENGLANTI A-KIELENÄ

Tavoitteet:

- Vahvistaa opiskelijan valmiuksia jatko-opiskeluun.
- Opiskelijaa rohkaistaan englannin kielen käytössä ja häntä kannustetaan pitkäjänteiseen ja omaehtoiseen opiskeluun.

Kielitaito

Kuullun ymmärtäminen

- Opiskelija ymmärtää pääkohdat helppoista median kautta saaduista viesteistä.

Puhuminen

- Opiskelija pystyy osallistumaan tutuista aihepiireistä käytyihin yksinkertaisiin keskusteluihin.
- Hän pystyy käyttämään yksinkertaisia kielioppirakenteita puheessaan.

Luetun ymmärtäminen

- Opiskelija pystyy lukemaan pitkähköjä tekstejä ja seuraamaan niiden tärkeitä yksityiskohtia ja avainsanoja myös valmistautumatta.

Kirjoittaminen

- Opiskelija selviytyy tavanomaisista arkitilanteista kirjoittamalla.

Kulttuuritaidot

- Opiskelija oppii tuntemaan ja arvostamaan englanninkielistä kulttuuria ja toimimaan arkipäiväisissä tilanteissa.
- Hän tutustuu englanninkielisten maiden tapoihin, kulttuuriin ja maantietoon.

Keskeiset sisällöt:

- Opiskelijat tutustuvat erilaisiin viestintätilanteisiin oppimateriaalin pohjalta.
- Kerrataan peruskoulun keskeisimmät kielioppirakenteet.
- Opiskelijat harjoittelevat kirjoitelmien laatimista ja kuullun ja luetun ymmärtämistä.
- Tehdään yhteisprojekteja, joihin sisältyy vieraan kielen osuus.

TOINEN KOTIMAINEN KIELI, A-RUOTSI

Lisäopetuksen A-ruotsin opetuksen tehtävänä on saada nuori sisäistämään millaisia mahdollisuuksia ruotsin kielen osaaminen avaa kaksikielisessä maassamme.

Opiskelija ymmärtää pitkäjänteisen ja monipuolisen harjoittelun merkityksen, vahvistaa jo hankittua peruskielitaitoaan ja rohkaistuu ja aktivoituu käyttämään kieltä suullisesti ja kirjallisesti erilaisissa viestintätilanteissa.

Tavoitteet:

- Tavoitteena on vahvistaa opiskelijan valmiuksia jatko-opiskeluun.
- Opiskelijaa rohkaistaan ruotsin kielen käytössä ja häntä kannustetaan pitkäjänteiseen ja omaehtoiseen opiskeluun.

Kielitaito

Kuullun ymmärtäminen

- Oppilas ymmärtää arkipäivän tilanteissa puhuttua selkeää yleiskieltä ja pystyy seuraamaan asiapuhetta pääpiirteittäin.

Puhuminen

- Oppilas pystyy osallistumaan rutiininomaisiin keskusteluihin omista tai itselleen tärkeistä asioista.

Luetun ymmärtäminen

- Opiskelija pystyy lukemaan pitkäköjä tekstejä ja pystyy päättämään tuntemattomien sanojen merkityksiä niiden kieliasusta ja kontekstista.

Kirjoittaminen

- Opiskelija hallitsee arkisen perussanaston, rakenteet ja tavallisimmat sidoskeinot ja selviytyy kirjoittamalla tavallisissa arkitilanteissa. Hän osaa kirjoittaa lyhyitä ja yksinkertaisia kuvauksia tapahtumista ja henkilökohtaisista kokemuksista.

Kulttuuritaidot

- Opiskelija tuntee suomenruotsalaisen ja ruotsalaisen sekä muiden pohjoismaisten elämänmuotojen ja kulttuurien keskinäisiä suhteita, eroja ja yhtäläisyyksiä.

Keskeiset sisällöt:

- Opiskelijat tutustuvat erilaisiin viestintätilanteisiin oppimateriaalin pohjalta.
- Kerrataan peruskoulun keskeisimmät kielioppirakenteet (aikamuodot, substantiivien taivutus, futuuri ja konditionaali, sanajärjestys, passiivi, epäsuora kysymyslause)
- Opiskelijat harjoittelevat kirjoitelmien laatimista ja kuullun ja luetun ymmärtämistä.
- Tehdään yhteisprojekteja, joihin sisältyy vieraan kielen osuus.

TOINEN KOTIMAINEN KIELI, B-RUOTSI

Tavoitteet

Lisäopetuksen B-ruotsin kielen opiskelun tehtävänä on viimeistään tässä vaiheessa:

- saada nuori sisäistämään kielen hyödyllisyys kaksikielisessä maassamme
- vahvistaa saavutettua ruotsin kielen perustaitoa, vaikkapa vähäistäkin, siten, että hän aktiivisen ja monipuolisen harjoittelun tuloksena ymmärtää helpohkoa kirjoitettua ja puhuttua kieltä ja käyttää sitä ymmärrettävästi sekä suullisesti että kirjallisesti erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Kielitaito

Kuullun ymmärtäminen

- Opiskelija ymmärtää asiasisällön pääkohdat normaalitempoisesta puheesta. yleiskielessä.

Puhuminen

- Opiskelija pystyy tuottamaan kysymyksiä ja vastauksia sekä lyhyitä kommentteja hänelle tutuissa tilanteissa.

Luetun ymmärtäminen

- Opiskelija pystyy ymmärtämään helppoa tekstiä ja erottamaan siitä pääkohdat.

Kirjoittaminen

- Opiskelija osaa tuottaa melko virheettömästi lyhyitä kirjoitelmia ja käyttää niissä tavallisimpia idiomeja.

Kulttuuritaidot

- Opiskelija tuntee suomenruotsalaisen ja ruotsalaisen sekä muiden pohjoismaisten elämänmuotojen ja kulttuurien keskinäisiä suhteita, eroja ja yhtäläisyyksiä.

Kerrataan aikaisemmin opittuja rakenteita:

- Substantiivien taivutusluokat
- Adjektiivit ja niiden käyttö substantiivien kanssa
- Verbien aikamuodot + apuverbien käyttö
- Sanajärjestys: (kysymys-, pää- ja sivulauseet)

MATEMATIIKKA

Tavoitteet:

- Matematiikan tavoitteena on harjaannuttaa opiskelija johdonmukaiseen ja täsmälliseen ajatteluun.
- Opiskelija ymmärtää matematiikan opiskelun tärkeyden ja tarpeellisuuden jatko-opinnoissa ja arkielämässä.
- Opiskelija luottaa itseensä ja ottaa vastuun omasta oppimisestaan matematiikassa.
- Opiskelija varmentaa peruskoulussa oppimiaan laskutaitoja ja matemaattisten ongelmien ratkaisukykyä.
- Oppii soveltamaan erilaisia menetelmiä tiedon hankintaan ja käsittelyyn.

Sisällöt

Luvut ja laskutoimitukset

- peruslaskutoimitusten varmentaminen
- murtolukujen supistaminen ja laventaminen sekä desimaaliluvun esittäminen murtolukuna
- kertominen ja jakaminen desimaaliluvuilla sekä murtoluvuilla
- prosenttikäsitteen vahvistaminen ja prosenttilasku
- potenssi, eksponenttina kokonaisluku

Algebra

- lauseke ja sen sieventäminen
- polynomin käsite, polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolasku
- ensimmäisen asteen yhtälö ja sen ratkaiseminen

Funktiot

- funktion käsite
- yksinkertaisten funktioiden tulkitseminen ja niiden kuvaajien piirtäminen koordinaatistoon
- lineaarinen funktio
- suoraan ja kääntäen verrannollisuus

Geometria

- kappaleiden nimeäminen ja luokittelu
- kappaleiden tilavuuden ja pinta-alan laskeminen
- Pythagoraan lause
- trigonometria

Todennäköisyys ja tilastot

- todennäköisyyden käsite
- keskiarvon, tyyppiarvon ja mediaanin määrittäminen
- diagrammien tulkinta

BIOLOGIA

Tavoitteet

- Perehdyttää opiskelija luonnontieteelliseen ajatteluun, hierarkiaan ja arvomaailmaan. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää luonnontieteellisen selityksen elämän synnystä ja eliöiden keskinäisistä suhteista sekä ihmisen aseman suhteessa muuhun luontoon.
- Ohjata opiskelija huomaamaan ympäröivä elollinen ja eloton luonto sekä sen vaikutukset jokapäiväiseen elämäämme.
- Kasvattaa opiskelija huomioimaan ihmisen vaikutukset luontoon sekä ihmisen vastuun ja riippuvuuden luonnosta.
- Kerrata ihmisen anatomian ja fysiologian pääperiaatteet sekä ihmisen lisääntyminen ja perinnöllisyys.

Sisällöt

1. Elämän perusilmiöt

- elämän tunnusmerkit
- solut ja solujen toiminta
- fotosynteesi eli yhteyttäminen ja soluhengitys

2. Ihminen

- ihmisen elimistön rakenne ja toiminta
- perinnöllisyyden perusteet

3. Eliökunta

- eliökunnan luokittelu ja tutustuminen eliökunnan ryhmiin

4. Etologia ja evoluutio

- etologia eli eläinten käyttäytyminen
- evoluution perusteet

MAANTIETO

Tavoitteet:

- Perehdyttää opiskelija luonnontieteelliseen ajatteluun, hierarkiaan ja arvomaailmaan.
- Hahmottaa maapallon rakennetta ja niissä tapahtuvia luonnontieteellisiä ilmiöitä sekä Auringon vaikutusta niihin.
- Avartaa opiskelijan tietotaitoa maapallon eri osien erilaisuuden ymmärtämisessä sekä ihmistoiminnan vaikutusta niihin.
- Kestävän kehityksen ja vuorovaikutuksen välttämättömyyden ymmärtäminen.

Sisällöt

Maantiedon perustaidot

- Linnunrata, Aurinkokunta ja Maapallo osana maailmankaikkeutta
- ilmansuunnat
- mittakaava

Kartat

- karttamerkit, karttakoordinaatit
- erilaiset kartat ja niiden tulkitseminen
- oman kartan piirtäminen

Kotikaupunkini Helsinki

- omaan kotikaupunkiin tutustuminen erilaisista näkökulmista

Eurooppa

- Euroopan luonnonolot
- ihmisen toiminta Euroopassa
- Euroopan ympäristö- ja kehityskysymyksiä
- Eurooppa osana maailmaa

FYSIIKKA

Tavoitteet:

Havaintojen, kokeiden ja mittausten avulla pyritään selvittämään fysiikan perusilmiöitä. Lisäksi käsitellään luonnontieteellistä tekstiä. Tavoitteena on saada opiskelija ymmärtämään ilmiöiden merkitys luonnossa ja käytännön elämässä.

Sisällöt

Liike ja voima

- vuorovaikutus ja niistä syntyvät voimat
- voiman tekemä työ, mekaaninen energia ja teho

Värihdys- ja aaltoliike

- valon merkitys ja sovellukset
- optisten laitteiden toimintaperiaatteita

Lämpö

- kappaleiden ja aineiden lämpenemiseen ja jäähtymiseen liittyvät ilmiöt sekä niiden kuvaaminen tarkoituksenmukaisilla käsitteillä ja laeilla sekä lämpöilmiöiden merkitys ja sovellukset
- energian säilyminen ja huononeminen, lämpö energiamuotona

Sähkö

- kappaleiden väliset sähköiset ja magneettiset voimat
- tasavirtapiiri ja virtapiirin perusilmiöt sekä näiden ilmiöiden soveltaminen turvallisesti jokapäiväisessä elämässä ja tekniikassa

Energiapoliikka

- energiatalous
- energian tuotantomuotojen vertailu
- kestävä kehitys

KEMIA

Tavoitteet

Havaintojen, kokeiden ja mittausten avulla pyritään selvittämään fysiikan perusilmiöitä. Lisäksi käsitellään luonnontieteellistä tekstiä. Tavoitteena on saada opiskelija ymmärtämään ilmiöiden merkitys luonnossa ja käytännön elämässä.

Sisällöt

Ilma ja vesi

- ilmakehän aineet ja niiden merkitys ihmiselle ja luonnon tasapainolle
- vesi ja veden ominaisuuksia, kuten happamuus ja emäksisyys
- aineiden paloherkkyys ja palamisreaktiot

Raaka-aineet ja tuotteet

- sähkökemiallisia ilmiöitä, sähköpari, elektrolyysi ja niiden sovellukset

- alkuaineiden ja yhdisteiden merkitseminen, luokittelu ja erottaminen.

Elollinen luonto ja yhteiskunta

- fotosynteesi ja palaminen, energialähteet

TERVEYSTIETO

Tavoitteet

Terveystiedon tavoitteena on edistää opiskelijan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Lähtökohtana on terveyden ymmärtäminen fyysiseksi, psyykkiseksi ja sosiaaliseksi toimintakyvyksi. Lisäopetuksen terveystiedossa korostuu nuoren arki, kasvu ja kehitys sekä ihmisen elämäntapa. Tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään omien tekojen ja valintojen vaikutukset omaan terveyteen.

Sisällöt

- aikuisuuteen kasvu ja sen mukanaan tuomat henkiset ja ruumiilliset muutokset
- ihmisen seksuaalisuus
- yksilön vaikutustavat oman elämänsä laatuun / lähiyhteisön elämän laatuun
- ensiavun kertaus
- erilaisia ruokavalioita

USKONTO

Tavoitteet

Erilaisten uskonnollisten ja ei-uskonnollisten maailmakatsomusten moninaisuuden takia lisäopetuksen katsomusaineiden opetus pohjautuu sekä perusopetuksen yleiseen arvopohjaan että opiskelijan omaan maailmankatsomukseen. Tavoitteena syventää nuoren omaa maailmankatsomusta tutustumalla eettisiin kysymyksiin ja erilaisiin maailmankatsomuksiin. Samalla opiskelijalla on mahdollisuus kerrata olennaisia katsomusaineensa sisältöjä.

Sisällöt

Sisällöllisesti lisäopetuksen katsomusaineiden opinnot jakautuvat kahteen osaan:

- Etiikan osassa tutustutaan tärkeimpiin filosofiaan pohjautuviin näkemyksiin moraalista sekä käydään läpi nuorten elämään liittyviä eettisiä ongelmia.

- Katsomusten osassa tutustutaan erilaisiin maailmankatsomuksiin. Opiskelijalla on katsomusosion yhteydessä mahdollisuus tehdä kirjoitelma keskeisenä pitämästään oman maailmankatsomuksensa aiheesta.

Opetuksessa noudatetaan Opetushallituksen ohjetta (Dnro3/012/2014) Uskonnon ja elämänkatsomustiedon opetuksen sekä uskonnollisten tilaisuuksien järjestäminen esi- ja perusopetuksessa.

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Tavoitteet

Erilaisten uskonnollisten ja ei-uskonnollisten maailmakatsomusten moninaisuuden takia lisäluokan katsomusaineiden opetus pohjautuu sekä perusopetuksen yleiseen arvopohjaan että nuoren omaan maailmankatsomukseen. Tavoitteena on syventää oppilaan omaa maailmankatsomusta tutustumalla eettisiin kysymyksiin ja erilaisiin maailmankatsomuksiin. Samalla opiskelijalla on mahdollisuus kerrata olennaisia katsomusaineensa sisältöjä.

Sisällöt

Sisällöllisesti lisäopetuksen katsomusaineiden opinnot jakautuvat kahteen osaan:

- Etiikan osassa tutustutaan tärkeimpiin filosofiaan pohjautuviin näkemyksiin moraalista sekä käydään läpi nuorten elämään liittyviä eettisiä ongelmia.
- Katsomusten osassa tutustutaan erilaisiin maailmankatsomuksiin. Opiskelijalla on katsomusosion yhteydessä mahdollisuus tehdä kirjoitelma keskeisenä pitämästään oman maailmankatsomuksensa aiheesta.

Opetuksessa noudatetaan Opetushallituksen ohjetta (Dnro3/012/2014) Uskonnon ja elämänkatsomustiedon opetuksen sekä uskonnollisten tilaisuuksien järjestäminen esi- ja perusopetuksessa.

HISTORIA

Tavoitteet

Lisäopetuksen historian tavoitteena on täydentää ja syventää opiskelijan tietoja ja taitoja historiasta. Opiskelija oppii ymmärtämään historiallisia ilmiöitä sekä osaa käyttää historiallista tietoa. Historiassa tutustutaan historiallisen tiedon hankkimiseen ja mietitään sen merkitystä nykypäivän maailman kannalta.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käydään läpi 1900-luvun historiaa painottaen menneisyyden ilmiöiden merkitystä nykyihmisen kannalta. Tarkempi sisältö selviää kurssin alussa. Opiskelija oppii myös vertaamaan nykytilannetta ja menneisyyttä erilaisten tunneilla käytettävien opetusmateriaalien avulla. Historian taitojen osalta painotetaan erityisesti hyvän essee-vastauksen kirjoittamista. Monipuolisten työtapojen avulla tuetaan historiallisen ymmärryksen syventymistä.

YHTEISKUNTAOPPI

Tavoitteet

Lisäopetuksen yhteiskuntaopin tarkoituksena on kerrata yhteiskuntaopin oleellimmat asiat syventäen opiskelijan ymmärrystä suomalaisesta yhteiskunnasta. Yhteiskuntaopissa opiskelija oppii hankkimaan ja käyttämään yhteiskunnallista tietoa sekä ymmärtämään sitä entistä syvällisemmin. Yhteiskuntaopissa painotetaan ajankohtaisten asioiden seuraamista sekä nuorten omasta maailmasta lähtevää aktiivista otetta nykyilmiöiden ymmärtämisessä.

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntaopissa käydään läpi perusasiat suomalaisesta yhteiskunnasta alkaen yksilön asemasta ja perheistä poliittiseen järjestelmään. Kurssin aikana tutustutaan myös oikeusjärjestelmään ja talouteen. Talousasioissa painotetaan nuorten omaan taloudenhoitoon liittyviä kysymyksiä sekä kansalaisten tarvitsemia taloudellisia taitoja. Erityyppisten tunneilla käytettävien aineistojen ja työtapojen avulla pyritään luomaan monipuolinen kuva yhteiskunnasta.

LIIKUNTA

Lisäopetuksen liikuntatuntien tavoitteena on antaa opiskelijoille positiivisia kokemuksia liikunnan parissa sekä kannustaa ylläpitämään hyvää kuntoa.

Keskeiset sisällöt:

Seuraavista lajeista valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa monipuolinen ja mieleinen kokonaisuus siten, että jokaisesta ryhmästä tulee osioita:

- Ulkoliikunta: yleisurheilu, suunnistus, pesäpallo, jalka-pallo, kuntoilu, luistelu.
- Sisäliikunta: aerobis, tanssi, koripallo, käsipallo, sähly, sulkapallo.
- Vierailuja koulun ulkopuolisiin kohteisiin: keilailu, squash, uimahalli, kuntosali.